

Doporučení pro politiky, jak zmenšit rozdíly mezi poptávkou a nabídkou biopotravin při veřejných zakázkách na potraviny

Tato doporučení byla vypracována s cílem poskytnout informace zřizovatelům, kteří by rádi zvýšili podíl biopotravin ve svých veřejných jídelnách.

Tento informační leták slouží jako vodítko pro veřejné orgány, které chtějí zvýšit podíl biopotravin ve školních a dalších veřejných jídelnách.

S vyšším využíváním biopotravin souvisí řada výhod jako jsou přínosy pro životní prostředí (snížení emisí skleníkových plynů, ochrana biologické rozmanitosti, zlepšení kvality vody), sociální a ekonomické přínosy (větší spravedlnost, lepší odměňování zemědělců a pracovníků, podpora drobných zemědělců a sociální integrace) a přínosy pro zdraví a výživu (důraz na kvalitu, chuť, čerstvost a sezónnost).

Města zapojená do projektu SF4C identifikovala několik hlavních překážek a výzev, které brání větší míře využívání místních biopotravin ve veřejných jídelnách:

- Chybějící zavedené nástroje spolupráce mezi veřejnými orgány a zemědělci a jejich sdruženími.
- Omezené povědomí o dostupnosti ekologických produktů a kapacitách producentů.
- Problémy s přizpůsobením stávající legislativy a zadávacích řízení tak, aby upřednostňovaly ekologické a místní produkty.
- Vnímaná či skutečná rozpočtová omezení a složitost dodavatelského řetězce.
- Vnímaná či skutečná nedostatečná nabídka ekologické produkce za účelem uspokojení poptávky ze strany institucí.

Úloha zainteresovaných stran při překlenování propasti

Aby se zmenšil rozdíl mezi poptávkou a nabídkou biopotravin, je nezbytné zapojit všechny zúčastněné strany.

Zemědělci a zemědělská sdružení

- Důležitost přímého dialogu se zemědělci o možnostech rozšiřování odběru biopotravin.
- Mechanismy pro zapojení zemědělců do tvorby strategií odběru, např. prostřednictvím tržních dialogů s místními producenty.

Organizace v odvětví ekologického zemědělství

- Síťování: propojování aktérů v rámci hodnotového řetězce (výzkumníci, certifikační orgány, zemědělci, zpracovatelé, obchodníci, maloobchodníci).
- Poradenská role: poskytování odborných znalostí o dostupnosti, legislativě a sítích dodavatelů biopotravin.
- Rozvoj řetězce: podpora rozvoje robustních dodavatelských řetězců v oblasti biopotravin.
- Propagace a osvěta: kampaně a vzdělávací iniciativy zaměřené na zvyšování povědomí a poptávky po bioproduktech.
- Zprostředkovatelská role: pomoc producentům biopotravin při orientaci a získávání příležitosti v oblasti veřejných zakázek.

Veřejné orgány – města a regionální samosprávy

- Úloha při jasném sdělování strategií, kritérií a cílů v oblasti veřejných zakázek.
- Konzultace se zainteresovanými stranami ohledně nových zadávacích kritérií a smluvních ustanovení.
- Konzultace při plánování zemědělské produkce na základě potřeb školních jídelen.

Vzdělávací instituce a širší veřejnost

- Začlenění vzdělávání o jídle do výběrových řízení na školní stravování (např. prostřednictvím programu "Skutečně zdravá škola".)
- Podpora aktivní účasti žáků, učitelů a širší školní komunity na iniciativách zaměřených na zdravé a udržitelné stravování.

Doporučení pro politiku zaměřená na zmenšení rozdílu mezi poptávkou a nabídkou

Rámce strategické politiky v oblasti veřejných zakázek

- Stanovení ambiciózních cílů: formální stanovení cílů pro povinný podíl biopotravin (např. 20 % biopotravin podle hmotnosti/objemu/hodnoty) a nákup od drobných zemědělců.
- Přizpůsobené výběrová řízení: navrhování výběrových řízení, která výslovně zahrnují kritéria pro biopotraviny a čerstvé sezónní potraviny, včetně sociálních a environmentálních aspektů.
- Rozdělení zakázek na menší části: s cílem podpořit účast malých a středních podniků a místních drobných producentů.
- Transparentnost: povinné zveřejňování plánů budoucích nákupů, aby se dodavatelé mohli připravit.
- Tržní dialog: Komunikace s trhem před vyhlášením nové veřejné soutěže s cílem lépe porozumět nabídkové straně, v tomto případě připravenosti trhu dodávat vyšší podíl biopotravin.

Případové studie a získané zkušenosti

Gent: Využití veřejných zakázek k rozšíření systémových změn

Gent ukazuje, jak lze zvýšit podíl biopotravin ve školním stravování díky spolupráci napříč širším veřejným sektorem ve Flandrech. Aby se podařilo rozšířit dopad iniciativy SchoolFood4Change (SF4C), jejích pevných zásad, zdravé výživy a zvýšení podílu rostlinných bílkovin, vytvořilo město Gent pracovní skupinu pro pracovníky zodpovědné za veřejné zakázky z celé oblasti Flander. Zástupci měst, zdravotnických zařízení a dalších veřejných orgánů se pravidelně scházeli, aby si vyměnili zkušenosti, vyhledali dodavatele a prozkoumali, jak by se kritéria SF4C dala začlenit do širších výběrových řízení.

Tato pracovní skupina vytváří platformu, která šíří osvědčené postupy, buduje kapacity a podporuje spolupráci mezi organizacemi, čímž vytváří dominový efekt daleko za hranicemi Gentu. Účastníci uvedli, že mají větší důvěru v uplatňování kritérií udržitelnosti. Model pracovní skupiny nevyžaduje žádné velké investice, pouze koordinaci a otevřenost. Tento příklad však ukazuje, jak mohou města využít veřejné zakázky k urychlení systémové změny.

Milán: Zajištění biopotravin pro nejmenší

Od roku 2025 jsou všechny kuchyně mateřských škol (pro děti ve věku 0–36 měsíců) v Miláně certifikovány Ministerstvem zemědělství jako ekologické jídelny. Toto uznání je zárukou kvalitního stravování a dokládá každodenní úsilí o výběr těch nejlepších dodavatelů potravin. Více než 76 % nakupovaných potravin je ekologických, přičemž u rajčatového protlaku, těstovin, extra panenského olivového oleje, vajec a jogurtů dosahuje podíl biopotravin 100 %. To představuje hmatatelný důraz na suroviny a zdraví dětí. Brambory, cibule a mrkev jsou ekologické a pocházejí z velmi krátkých dodavatelských řetězců, pěstované na pozemcích města Milána.

Případové studie a získané zkušenosti

Valencie: Veřejné zakázky na zdravé, místní biopotraviny

Valencijský region využívá veřejné zakázky k tomu, aby ze školního stravování učinil hnací sílu zdraví a udržitelnosti. Do roku 2027 si region klade za cíl dosáhnout toho, aby 50–60 % rozpočtu na stravování bylo vynaloženo na vysoce kvalitní suroviny, minimálního podílu bioproduktů a nákupů od místních drobných zemědělců, a zároveň zlepšit nutriční standardy a snížit emise skleníkových plynů.

V souladu s právními předpisy EU a vnitrostátními právními předpisy region začlenil do svých smluv sociální a environmentální kritéria, jako je upřednostňování sezónních rostlinných alternativ masa, odměňování dodavatelů snižujících uhlíkovou stopu, a zahrnutí aktivit v oblasti výživového vzdělávání pro žáky. Aby se zajistila konkurenceschopnost malých producentů, bude region podporovat rozdělování zakázek na části a transparentní plánování do budoucna. Očekává se, že tato kombinace přiláká nové místní dodavatele a diverzifikuje trh se školním stravováním.

Výsledkem bude systém veřejného stravování, který zajistí dětem zdravou a udržitelnou stravu, posílí regionální zemědělské hospodářství a bude vzdělávat budoucí generace. Valencijský region dokazuje, jak mohou cílená opatření proměnit veřejné stravování v hnací sílu systémových změn. Tento model se již mimo Valencie uplatňuje po celém Španělsku. Sdružení ECOVALIA aktivně podporuje jeho zavádění v dalších regionech, včetně úspěšných programů v Andalusii a Kastilii-La Manče. ECOVALIA rovněž vyzývá národní vládu, aby poskytla jasnější právní rámce a definice. Ačkoli jsou kritéria „ekologického“ a „místního“ původu zmíněna v současných předpisech, požadované podíly zůstávají minimální a nezávazné, namísto toho, aby byly povinnými kritérii v zadávacích podmínkách – změna, která by regionům umožnila realizovat svá politická rozhodnutí s větší právní jistotou.

Případové studie a získané zkušenosti

Malmö: Silné sítě dodavatelů a užší vztahy díky systému DNS

Malmö zavedlo nový typ výběrového řízení založený na Dynamickém nákupním systému (DNS). Umožňuje malým a středním zemědělcům a výrobcům potravin nabízet své produkty, aniž by se museli zavázat k dodávkám stejných produktů a množství po celý rok. Díky tomu mají veřejné instituce ve městě k dispozici sezónní suroviny, které dříve mohly nakupovat pouze v rámci velkoobchodní smlouvy. Aby mohl být výrobce zařazen do výběrového řízení, musí být schopen nabídnout školám prohlídku svých prostor, kterou lze absolvovat během 1 pracovního dne. Tím je zajištěno, že se mohou zapojit pouze výrobci z okolí, a posiluje se vazba mezi školáky a zemědělci, městem a venkovem.

Dynamický nákupní systém má mnoho výhod, z nichž těží především malí a střední producenti potravin, kteří jsou kvůli nízkému objemu produkce obvykle příliš malí na to, aby se mohli zapojit do běžných městských smluv o dodávkách potravin.

Kromě toho mají odběratelé možnost navázat vztah s těmi, kdo potraviny produkují, a školy či školky mají příležitost navštívit producenty a tím zajistit autentické vzdělávání.

V době, kdy se odolnost a zásobování potravinami stávají stále důležitějšími tématy, je to pro město také způsob, jak vybudovat silné sítě dodavatelů a podpořit užší vztahy mezi dodavateli a spotřebiteli.

Další informace na schoolfood4change.eu